130-LECIE MUZEUM TATRZAŃSKIEGO

PASJONACI PODHALA

BARTŁOMIEJ KURAŚ

Muzeum Tatrzańskie z unikatowymi zbiorami, których początki sięgają końca XIX wieku, Zakopane zawdzięcza determinacji pasjonatów.

Idea założenia muzeum w Zakopanem zrodziła się w 1888 r. w gronie przyjaciół warszawskiego lekarza, uczonego, społecznika, wielkiego miłośnika Tatr i góralszczyzny Tytusa Chałubińskiego, uważanego za „odkrywcę Zakopanego".

- Przyjaciele doktora Chałubińskiego chcieli oddać hołd jego zasługom, a także pragnęli udokumentować kulturę góralską, którą byli zachwyceni. To zdumiewające, że w ówczesnej wsi, jaką w końcu XIX wieku było Zakopane, tak wielu znamienitych ludzi zechciało założyć muzeum - mówi Anna Wende-Surmiak, dyrektor Muzeum Tatrzańskiego.

SPÓR O KONCEPCJĘ

Pierwszą siedzibą MT były dwie izby w góralskiej chałupie Jana Krzeptowskiego przy Krupówkach. W 1892 r., dzięki darowiźnie spadkobierców dr. Chałubińskiego, Muzeum zyskało parcelę budowlaną pod nową siedzibę. Autorem projektu drewnianego budynku był warszawski architekt Józef Pius Dziekoński.

Dzisiaj główna siedziba MT to okazały murowany gmach w centrum Zakopanego, przy ul. Krupówki 10. W 1911 r. Towarzystwo przyjęło do realizacji plany opracowane przez architekta Franciszka Mączyńskiego. Projekt spotkał się jednak z ostrą krytyką Stanisława Witkiewicza, twórcy stylu zakopiańskiego. Ostatecznie Mączyński opracował projekt według koncepcji Witkiewicza.

Budowę nowego gmachu rozpoczęto w 1913 r. Wybuch pierwszej wojny światowej przerwał prace. Nową siedzibę ukończono dopiero w 1920 r. Wtedy też prezesem Towarzystwa Muzeum Tatrzańskiego został Juliusz Zborowski, językoznawca, znawca kultury ludowej Podhala. Rok później objął stanowisko kierownika muzeum, a w kolejnym roku - dyrektora.

Do powstania Muzeum przyczynili się m.in. etnograf Bronisław Piłsudski - brat Józefa Piłsudskiego - oraz twórca stylu zakopiańskiego Stanisław Witkiewicz. Muzeum Tatrzańskie wsparła finansowo Maria Skłodowska-Curie, przekazując w 1911 r. część swojej Nagrody Nobla. Również siostra noblistki wraz ze swoim mężem - Bronisława i Kazimierz Dłuscy - zabiegała o utworzenie placówki. Pomysł wsparł finansowo także hrabia Władysław Zamoyski.

Muzeum ma obecnie osiem filii i trzy galerie sztuki. Posiada bogate zbiory etnograficzne i przyrodnicze. Dzieła sztuki to około 5 tys. pozycji. Wśród nich znajdują się m.in. prace Witkacego, Leona Wyczółkowskiego, Marka Żuławskiego czy Władysława Hasiora.

NA CZELE MUZEUM

Najstarsze zbiory MT to część botaniczna, geologiczna, zoologiczna oraz etnograficzna, które zostały zgromadzone dzięki darowiznom, a także zakupom. Zbiory etnograficzne gromadzili dla Muzeum Tatrzańskiego w końcu XIX wieku Róża z Potockich hr. Raczyńska, Maria i Bronisław Dembowscy oraz Zygmunt Gnatowski. W roku 1922 Muzeum weszło w posiadanie największej kolekcji etnograficznej, liczącej blisko 400 okazów, którą ofiarowała Maria Dembowska.

Długoletnim dyrektorem muzeum w latach 1922-1965 był Juliusz Zborowski, który rozpoczął prace nad pierwszym słownikiem gwary góralskiej. Jego staraniem utworzono m.in. filię muzeum w zakopiańskim domu pisarza Kornela Makuszyńskiego.

W następnych latach muzeum powiększyło się o nowe oddziały. W latach 70., w okresie zarządzania przez Tadeusza Szczepanka, powstał dział ochrony zabytków, zajmujący się remontami zabytkowych obiektów, położonych na terenie działalności statutowej Muzeum.

Od 1991 do 2012 r. muzeum, kierowane przez Teresę Jabłońską, kontynuowało kierunki swej działalności. W roku 1993 otwarto nową filię - Muzeum Stylu Zakopiańskiego im. Witkiewicza w willi Koliba. W roku 2007 w chałupie rodziny Gąsieniców-Sobczaków przy Drodze do Rojów utworzono Muzeum Stylu Zakopiańskiego - Inspiracje im. Marii i Bronisława Dembowskich, a w roku 2011 w willi Oksza Galerię Sztuki XX wieku. Obie filie powstały w budynkach, których remonty konserwatorskie były możliwe dzięki środkom UE.

W listopadzie 2012 roku dyrektorem Muzeum Tatrzańskiego została Anna Wende-Surmiak.

- Przez to, że Muzeum Tatrzańskie tworzyli ludzie z całej Polski, będącej wówczas pod zaborami, śmiało można powiedzieć, że ma zasięg krajowy, a wystawy, które organizujemy, sięgają nawet poza granice Polski - zaznacza Anna Wende-Surmiak.

MAREK PODMOKŁY / AGENCJA GAZETA

Muzeum Tatrzańskie

WYSTAWA JUBILEUSZOWA

„SCHRONISKO DLA WIEDZY O TATRACH I PODHALU"

→ Otwarcie wystawy: 18 maja (sobota) o godz. 18

→ Gmach główny Muzeum Tatrzańskiego w Zakopanem, ul. Krupówki 10

Prezentowana wystawa odwołuje się do idei Muzeum będącego „schroniskiem dla wiedzy o Tatrach i Podhalu" – jak mawiał Juliusz Zborowski. Niewielka przestrzeń ekspozycji narzuca jej syntetyczną formę: to rodzaj instalacji uporządkowanej na wzór muzealnego katalogu. Tworzą ją wybrane przedmioty przekazane do Muzeum w okresie dyrektury Zborowskiego przez naukowców i amatorów, którzy swą działalnością poszerzali wiedzę o tym szczególnym zakątku Polski, jego środowisku, dziejach i kulturze. Zbiór ten ma inicjować opowieści o tworzących go badaczach, o Muzeum Tatrzańskim – specyficznym „schronisku" dla gromadzonej przez nich wiedzy oraz o jego wieloletnim gospodarzu – Juliuszu Zborowskim.

Muzeum zaprasza do zwiedzania ekspozycji, która wpisuje się w jubileusz 130-lecia Muzeum Tatrzańskiego.

GODZINY OTWARCIA

18 maja Muzeum Tatrzańskie będzie otwarte w godzinach:

→ Gmach główny: 15-17 (odbywać się będą warsztaty dla dzieci), 17-24

→ Galeria Władysława Hasiora: 10-13, 20-24

→ Galeria Sztuki XX wieku w willi Oksza: 10-13, 20-24

→ Muzeum Kornela Makuszyńskiego w willi Opolanka: 20-24

→ Dwór w Łopusznej: 18-22

3391390